

Työ- ja elinkeinoministeriö
PL 32
00023 VALTIONEUVOSTO

TEM/2401/08.05.01/2013, 18.11.2013

LAUSUNTO VTT:N TUTKIMUSREAKTORIN KÄYÖSTÄPOISTON YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTIOHJELMASTA

Työ- ja elinkeinoministeriö on viitekirjeellään pyytänyt lausuntoa VTT:n tutkimusreaktorin käytöstäpoiston ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta.

Lappeenrannan teknillinen yliopisto (LUT) esittää lausuntonaan ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta (YVA-ohjelma) seuraavaa.

YVA-ohjelma on laadittu sisällöltään asianmukaiseksi ja kattavaksi. Itse reaktorin ja sen aktiivisimpien osien kuvaus on melko ylimalkainen, mutta esitetyt radioaktiivisuusmäärät ja radioaktiiviset materiaalit on kuitenkin kuvattu YVA-ohjelman tarkoitukseen nähden riittävän tarkasti. Samoin YVA—prosessin kulku ja tulevassa YVA-selostuksessa esitettäväksi aiotut asiat on hyvin kuvattu.

YVA-ohjelmassa on hahmoteltu vasta pääpiirteissään käytöstä poistoon ja reaktorin purkamiseen tarvittavat toimenpiteet, usein viitaten kansainvälisiin kokemuksiin aiemmista tutkimusreaktorien purkamishankkeista muissa maissa. Itse YVA-selostuksessa olisi hyvä esittää tarkemmin millä menetelmillä ja millaisilla laitteilla purkamiseen liittyvät aktiivisten osien pilkkominen ja/tai kompaktointi tulotisiin tekemään, jotta työvaiheisiin liittyvät säteily- ja vastaavat suojelutoimet ja niiden mahdollisesti tuottama lisäjäte tulisi huomioiduksi. Tässä yhteydessä olisi myös hyvä tarkastella, olisiko mahdollista saavuttaa synergiaetuja tutkimusreaktorin purkuhankkeen ja samassa kiinteistössä sijaitsevan kuumakammilaboratorion käytöstä poistamisen kesken.

Käytetyn ydinpolttoaineen ja muun radioaktiivisen jätteen pakkaamiseen, kuljettamiseen ja loppusijoittamiseen esitetään YVA-ohjelmassa useita keskenään olennaisesti erilaisia vaihtoehtoja. Vaikuttaa siltä että VTT:llä itsellään ei ole käytettävissä keski- tai matala-aktiivisten jätteiden loppusijoitukseen tarvittavia infrastruktuureja, menetelmiä tai suunnitelmia sellaisten kehittämiseksi.

YVA-ohjelmassa esitetään yhtenä käytetyn polttoaineen ja tutkimusreaktorin purkujätteen loppusijoituksen vaihtoehtona loppusijoitus Suomeen. Tässä tarkoituksessa YVA-ohjelma viittaa laajasti suomalaisten ydinvoimalaitosten jo käyttöön ottamiin jätehuollon menetelmiin ja infrastruktuuriin. YVA-ohjelmasta ei käy ilmi onko tällaisen yhteistyön mahdollistava sopimusjärjestely olemassa tai tekeillä. Joka tapauksessa tällaista yhteistyötä tarkasteltaessa tulisi YVA-selostuksessa selkeästi huomioida tutkimusreaktoria purettaessa muodostuvan jätteen erikoislaatuinen koostumus, sillä voimalaitosten matala- ja keskiaktiivisiin jätteisiin ei sisälly samanlaisia määriä tai yhdistelmiä aktivoituneita alumiinia, grafiittia tai fluoria. Mainittujen aineiden kuljetus- ja loppusijoituspakkauksille asetettavista vaatimuksista ei ole Suomessa aiempaa kokemusta. YVA-selostusvaiheessa olisikin syytä täsmentää tutkimusreaktorille spesifisten jättemateriaalien käsittelyä ja vaikutusta loppusijoitukseen, sekä työ- että pitkäaikaisturvallisuuden kannalta.

Lopuksi Lappeenrannan teknillinen yliopisto toteaa, että VTT:n tutkimusreaktorin myötä Suomesta poistuu ainoa koulutuskäytössä ollut ydinreaktori ja merkittävä neutronilähde. Tutkimusreaktorin opetuskäyttö on ollut suhteellisen vähäistä eikä reaktorin ylläpitäminen sitä varten vaikuta tarkoituksenmukaiselta. Toisaalta Suomi on energiapolitiikassaan vahvasti sitoutunut pitkäjänteiseen ydinvoiman käyttämiseen, ja ydinenergiailmiöiden ymmärtämiseksi neutronifysiikka on keskeinen tieteenala. Lappeenrannan teknillinen yliopisto pitää tärkeänä että kansallisin toimenpitein varmistetaan riittävä valmius koetoimintaan ydinreaktoreille tyypillisten neutroni-aine -vuorovaikutusten alalla, nyt kun Otaniemen tutkimusreaktorista luovutaan.

Lappeenrannan teknillinen yliopisto kiittää työ- ja elinkeinoministeriötä mahdollisuudesta lausua tässä tärkeässä asiassa ja seuraa YVA-prosessin etenemistä mielenkiinnolla.

Ilkka Pöyhönen
rehtori

Liite
JHyv

Ei liitteitä